

HİNDİSTAN MÜSLÜMANLARI

Mervenur Lüleci Karadere

İNSAMER
İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Araştırma 30

Giriş

Köklü bir tarihî geçmişi olan Hindistan, Müslüman azınlıklar hususunda farklı bir tecrübeye sahiptir. Orta Çağ süresince bölgede hâkim toplum olan Müslümanlar, İngilizlerin Hindistan'ı işgal etmesiyle birlikte hükmedilen toplum haline gelmişlerdir. Bu değişim çok karmaşık sorunları da beraberinde getirmiştir. Alt kıtanın 1947'de bölünmesi, Hindistan'ın Müslüman toplumu- nu “Pakistanlı Müslümanlar” ve “Hindistanlı Müslümanlar” olarak ikiye ayırmıştır. Bu durum Müslümanlar için büyük bir şok etkisi oluşturmuştur. Dünün yönetici elitleri artık Hindu yönetimi altına girmek zorunda bırakılmıştır. Yaklaşık 70 yıl geçmesine rağmen Hindistan'da kalmayı tercih eden Müslümanlar, bugün hâlâ hayatın her alanında haksızlıklara uğramakta, fakirlik ve geri kalmışlığın pençesinde kıvranmakta, dinlerine

ve kültürel kimliklerine yönelik tehditlere karşı mücadele etmeye devam etmektedirler.

1.251.695.584'lük nüfusuyla dünyanın en kalabalık ikinci ülkesi olan Hindistan, toplam 28 idari bölgeye ayrılmaktadır. Yaklaşık 1.000 farklı lehçenin konuşulduğu, yüzlerce dinî inancın yaşandığı ülkede İslamiyet Hinduizm'den sonra ikinci en büyük dindir. Ancak nüfusun %14,9'unu teşkil eden Müslümanlar ülkede azınlık durumundadır. Genel olarak Hanefî ekolünü benimseyen Müslüman halkın bir kısmı da Şii'dir. Tüm Hindistan boyunca her bölgeye dağılmış olan Müslümanlar, yoğunluklu olarak başta tartışmalı bölge olan Cammu Keşmir (%68,3), Assam (%34,2), Batı Bengal (%27), Kerala (%26,6), Uttar Pradeş (%19,3), Jharkhand (%14,5), Delhi (%12,9), Karnataka (%12,9), Maharashtra (%11,5) gibi ülkenin daha

İNSAMER
İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

çok kuzey ve kuzeydoğu hattında yaşamaktadır. Ülkenin 180 milyonluk Müslüman nüfusu bugün dünyadaki tüm Müslümanların %10'unu teşkil etmektedir. Hint alt kıtasının tamamında (Pakistan, Hindistan ve Bangladeş) ise 500 milyondan fazla Müslüman yaşamaktadır. Bu rakam ayrıca bölgeyi dünyanın en fazla Müslüman nüfusa sahip merkezi haline getirmektedir.

İslamiyet'in Bölgeye Gelişi

İslamiyet'ten önce yaklaşık 600'lerde Arap tüccarlar Hindistan ile ticari ilişkiler kurmuş ve Hindistan'ın batı sahil kısımlarına düzenli olarak gidip gelmeye başlamışlardır. İslam, 7. yüzyılda Arabistan'da doğuşundan hemen sonra, Peygamber Efendimiz hayattayken, Hindistan'a ulaşmıştır. Hem erken dönem Arapların gittikleri yerlerde sergiledikleri örnek tavırları hem de sonraki dönemlerde kendini bu yola adanmış sufilerin yürüttüğü tebliğ çalışmaları ile İslam'ın bölgede yayılması kolaylaşmıştır. Hindistan'daki ilk cami olan Cheraman Juma Mescidi, bölgenin ilk Müslüman'ı olarak şereflenen Cheraman PerumalBhaskara Ravi Varma tarafından 629'da Karala'da inşa edilmiştir. İslam, öncelikle ülkenin kıyı bölgelerindeki kasaba ve şehirlerde yayılmaya başlamıştır. Sonrasında bölgeye sırasıyla Emeviler, Abbasiler ve Moğollar hâkim olmuş ve 1600'lü yıllara kadar özellikle Delhi ve Gujarat'ta farklı İslam devletleri kurulmuştur. İslam'ın bölgeye ulaşma ve yayılma şekli konusunda ciddi tarihsel tartışmalar vardır. Bugün Hindular İslam'ın bu topraklara gelişi sürecinin kılıç zoruyla olduğunu öne sürüp Müslümanlar tarafından Budistlere ve Hindulara katliam yapıldığını, tapınaklarının ve ilim merkezlerinin yakılıp yıkıldığını iddia etseler de İran'ın Arap İslam devleti kontrolüne girmesinin ardından, İslam'ın daha doğudaki Hindistan'da yine İslam devletleri eliyle ve tüccarlar vasıtasıyla yayıldığı tarihsel bir gerçektir. Bu dönemde zaman zaman Müslümanlarla Hindular arasında şiddetli çatışmaların yaşandığına dair bilgiler de tarihî kaynaklarda yer almaktadır.

Kast Sistemi ve İslam

Sufi tebliğciler eliyle bölgede yayılma gösteren İslam, bugün tüm ülke çapında sufizm çevresin-

de şekillenmiştir. Ülkedeki bütün etnik ve dinî unsurların yüzyıllardan beri bir arada yaşamasıyla var olan çok kültürlülük, sanat ve mimari konusunda ortak bir kültürün oluşmasında etkili olmuştur. Hindistan'da Hindu inanç ve geleneklerine göre halkı dört sınıfa ayıran bir kast sistemi hâkimdir. Listenin en tepesinde ruhani sınıf olan Brahmalar, ikinci sırada bürokrat ve askerlerin oluşturduğu Keşteriler, üçüncü sınıfta tacirlerin ve çiftçilerin teşkil ettiği Vişyular ve dördüncü olarak da dünyadaki varlık sebeplerinin sadece diğer üç sınıfa hizmet etmek olduğuna inanılan Şudralar bulunmaktadır. Bir kişinin içinde doğduğu kast sınıfı toplumdaki pozisyonunu belirlerken kişi bu sistem içinde ne yer değiştirebilir ne de kendi ailesinin sahip olduklarından fazlasına sahip olması mümkün olabilir. Böyle bir yapı içinde özellikle alt kasttan insanlar İslam'ı tercih ederek toplum içinde bir yer edinme fırsatı bulmakta ve böylece artık Brahmalara hizmet etmek zorunda kalmamaktadırlar. Çünkü Hinduizm'e göre başka dinden olan kişiler Membuzin denilen kast sisteminin dışında bir sınıf olarak görülmektedirler ve dokunulmazdırlar. Her ne kadar Müslümanlar arasında görünürde bir kast sistemi olmasa da onlarda da kendi içlerinde Eşraf, Eclaf ve Arzal olarak isimlendirilen üç grup vardır ve bu gruplar, Hindu gelenekteki kast sistemiyle aynı işlevi görmektedir. Eşraflar soyları Araplara dayanan en üst kademe Müslümanları temsil ederken, Eclaf sınıfı Hindu kast sisteminden kaçarak Müslüman olanları, Arzallar ise Hindu kast sistemindeki gibi toplumun en alt tabakasındaki Müslümanları temsil etmektedir. Bu uygulama İslam'ın temel prensiplerine ters düşmesine rağmen gelenek temelli bir anlayışın ürünü olarak Hindistanlı Müslüman toplumun yaşantısının bir gerçeği olarak devam etmektedir.

İslami Hareketler

16. yüzyıla kadar Delhi merkezli İslam devletlerinin kurulduğu bölgede 1600'lü yıllarda başlayan İngiliz nüfuzu, dünyanın ticaret merkezi olan Hindistan'a 1857 yılında bütünüyle hâkim olmuştur. Bu süreçte İngiliz sömürgesi haline gelen topraklar Hristiyanlaştırılmaya, İslamiyet de toplumsal hayatta saf dışı bırakıl-

maya çalışılmıştır. Bu dönemde Müslümanların mal varlıklarına el konulmuş, işçi ve memur olarak çalışanlar işlerinden uzaklaştırılmış ve Müslüman toplum büyük bir ekonomik kriz içine itilmiştir. Ayrıca İslami eğitim veren okullar kapatılarak Müslümanların eğitim hakları da gasp edilmiştir. Müslümanların siyasal gücünün çöküşü ile birlikte, bölgenin sosyal dokusunu oluşturan yapılar arasındaki denge de bozulmuştur. Özellikle İngiliz sömürge döneminde toplumun karşıt unsurları birbirine düşman hale getirilmiştir. Bu süre zarfında Müslümanlar daha önceki dönemde sahip oldukları seçkin konumlarını yitirmenin baskısını yaşarken, Sihler ve Hindular da İngilizlerle işbirliği yapmanın politik kazanımlarından faydalanmışlardır. Böyle bir ortam içinde Müslümanlar, bağımsızlık öncesi İngiliz yönetiminin kendileri üzerindeki emellerine ve zulümlerine karşı koymak için Tarikat-i Muhammed Hareketi (Syed Ahmed Barelwi), Faraizi Hareketi, Deoband Hareketi, Tebliğ Hareketi (Maulana İlyas), Aligarh Hareketi (Syed Ahmad Khan) ve Tulu-i İslam, Camaat-i İslami, Camiatu'l-Ulema ve Ahrar-i İslam gibi İslami hareketler etrafında toplanmaya başlamışlardır.

Hindistan Müslümanlarının bu dönemdeki en ayırt edici özelliği ise, Osmanlı hilafetine bağlılıkları olmuştur. Hatta Kurtuluş Savaşı sırasında kendi içinde buldukları sıkıntılara ve zorluklara rağmen aralarında yardım toplayıp Anadolu'ya göndermişlerdir.

Sömürge Dönemi ve Sonrası Müslümanlar

İngiliz sömürge döneminde Hindistan'da ayırmacıya maruz kalan Müslümanlar, 2. Dünya Savaşı'nın ardından ekonomik olarak zayıflayan İngiltere'ye karşı ülke çapında bir ayaklanma başlatmıştır. Tüm İslami hareketlerin bir araya geldiği bu süreçte varılan fikir birliğine göre, bu topraklarda bağımsız bir Hindistan İslam devleti kurulması planlanmıştır. Bağımsız bir Hindistan'daki Hindu çoğunluk ve Gandhi liderliğinde toplanan Ulusal Kongre'nin bağımsızlığın ön şartı olarak Müslümanlara gelecekları konusunda garanti vere-

memesi ise, Müslüman seçkinleri Müslümanların çoğunlukta olacağı bağımsız başka bir ülke seçeneğine yöneltmiştir. Bir görüşe göre, bu yeni seçeneğin ortaya çıkmasında İngiltere'nin "böl, parçala, yönet" politikasının rolü vardır. Bir taraftan Hindu ve Sihler için bir ülke, Müslümanlar içinse ayrı bir ülke kurulması kararı alınırken, diğer taraftan da halkların bu şekilde bölünmesine karşı çıkan ve tek bir Hindistan devleti altında bir arada yaşamayı savunan, bu şekilde İslam'ın bu topraklarda yayılması amacını taşıyan İslami gruplar da bulunmaktaydı.

Neticede, 14 Ağustos 1947'de Muhammed Ali Cinnah'ın önderliğinde Pakistan İslam Cumhuriyeti'nin kurulduğu ilan edildi. Hindistan'ın batı yakasındaki altı eyalet bu yeni ülkeye bırakılırken nüfusunun çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu verimli topraklara ve stratejik bir konuma sahip olan Keşmir bölgesinin akıbeti, adeta bir kör düğüm halini aldı. İngiliz-Hindu işbirliği sonucu çizilen yeni sınırlara göre Müslümanların çoğunlukta olduğu Keşmir bölgesi Hindistan'a veriliyordu. 1948'de iki ülke arasında çıkan çatışmalar sonucunda Pakistan bugün Azad Keşmir olarak bilinen bölgede kontrolü sağlamış olsa da diğer kısım Hindistan'ın yönetimi altında kaldı. Bugün hâlâ iki ülke arasında ciddi bir sorun olan Keşmir meselesi, bu gerilimden istifade etmeye çalışanların desteği ile ülkedeki diğer Müslümanların da üzerinde bir baskı faktörü olarak kullanılmaktadır. Diğer taraftan ayrılma karşıtı olan İslami gruplar, karşılaştıkları her türlü ekonomik ve siyasi zorluğa rağmen Hindu ve Sihlerin çoğunlukta bulunduğu Hindistan topraklarında kalarak İslami tebliğ çalışmalarını sürdürmüşlerdir. 15 Ağustos 1947'de bağımsızlığını ilan eden Hindistan, anayasal olarak hiçbir dinî grup arasında ayırım yapmayan, hepsine eşit hak ve özgürlükler tanıyan ve azınlıklara özel koruma ve öncelikler veren seküler bir yönetim sistemini benimsemiştir. Ancak bağımsızlıktan bu yana kayıtlara yansıyanlara bakıldığında, uygulamada durumun hiç de böyle olmadığı görülmektedir. Müslümanların yaşadığı bölgelerde Hindu etkisini canlı tutmak için seçim dönemlerinde Müslümanlara seçime girmeleri veya oy vermeleri konusunda birçok engelleme ve kısıtlama söz konusu olmuştur. Yine sahip oldukları düşük

eğitim düzeyi sebebiyle ülke içinde ötekileştirilen Müslümanlar, geçimlerini sağlamak için genel itibarıyla tarım ve ticaretle uğraşmaktadırlar.

Hindistan ile Pakistan arasında hâlâ ozlemeyen Keşmir sorunu, süreç içerisinde iki ülke arasında yaşanan savaşlar ve 2001'deki 11 Eylül saldırlarının tüm dünyadaki etkisi, Hindistan'daki Müslüman toplumun günlük yaşantısı üzerinde de etkili olmuştur. 11 Eylül 2001'den sonra ülke-
deki birçok İslami kuruluş, devlet tarafından terörist olarak nitelendirilmiştir. Bugün Hindistan'ın güney ve doğu kesimlerindeki Müslümanların durumu kuzeydeki Keşmir halkının durumundan nispeten daha iyidir. Yine kırsal kesimde yaşayan Müslümanlar şehirlerde yaşayanlara göre daha iyi durumdadır. Nitekim şehirlerdeki Müslüman nüfusun %38'i yoksulluk içinde yaşarken, bu oran Hindu kast sisteminin en alt tabakasını oluşturan fakir halkın oranından da fazladır. Bugüne kadar ülke yönetiminde önemli mevkilere gelen Müslüman isimler olsa da oran olarak bunların sayısı oldukça azdır.

Hindistan'daki İslami kuruluşlarının her birinin ideolojik temelleri üç ana kaynaktan birine dayanmaktadır. Bunlardan ilki, Batı etkilerine karşı mücadele etmek için 1867 yılında Mevlana Muhammed Kasım tarafından eğitim amaçlı kurulan muhafazakr bir medrese olan Daru'l-Ulum Deoband hareketidir. İkin-cisi Abdul Ala Mevdudi tarafından 1941 yılında küresel İslami devrim öncüsü olarak hizmet vermek için kurulan Cemaat-i İslami'dir. Üçüncüsü ise, Suudi Arabistan'da doğan Vehhabi hareketidir. Bugün bu üç farklı eğilim, Hindistan Müslümanlarının gücünü olumsuz etkileyen bir role sahiptir.

Günümüz Hindistan Müslümanlarının büyük bir kısmı geçimlerini tarımla sağlamaktadır. Seküler bir yönetim biçimini benimseyen Hindistan'da st kademe yönetim birimlerindeki iř piyasası Müslümanlar için oldukça sınırlı tutulduğundan, Müslümanlar eğitime fazla önem vermemekte ve daha düşük vasıflarla ticari hayatta tutunmaya çalışmaktadırlar.

Kaynakça

- Balcı, Aslan, Müslüman Azınlıklar Ve Problemleri, “Hindistan”, İstanbul: Ebrar Yayınları, Kasım 1997, ss. 257-266.
- CIA The World Factbook, “Hindistan mad. 2015 tahmini verileri”, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>
- Coşar, F., Gökyiğit, E., (ed.), “Asya Müslümanlarının Sorunları ve Çözüm Önerileri”, İslam Dünyası Sorunlu Bölgeler Analizi, Genç İDSB, 2013 ss. 90-100.
- Dağ, Ahmet Emin, “Hindistan Müslümanları”, 16 Haziran 2014, İNSAMER, http://insamer.com/tr/hindistan-muslumanlari_108.html
- Haqqani, Husain, “India’s Islamist Groups”, Current Trends in Islamist Ideology, Vol. 3, February 2006.
- Pollack, Ricardo, (Yönetmen), BBC India-Pakistan Belgeseli, <https://www.youtube.com/watch?v=0ZS40U5yFpc>
- Report “Social, Economic and Educational Status of the Muslim Community of India” (ed.), Prime Minister’s High Level Committee Cabinet Secretariat Government of India, November 2006.
- The Spread of Islam, Yalebooks.com, Yale University Press, ss. 800-987-7323.